

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

19. An Confessarius possit imponere pœnitentiam, ut si quis committeret tale peccatum, solvet statim eleemosynam pauperibus, vel confiteatur, aut communicet Dominica sequenti, &c. Ex p. 10. tr. 13. & ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76393)

riam docui, & nunc iterum doceo, & nouissimè me citato docet Dicaillus de Sacrament. tom. 2. tract. 8. dist. 1. 4. dub. 6. num. 95. cum sequent. & querit ab aduersariis an pro penitentia peccatorum, & satisfactione Sacramentali liceat, aut expediat iniungere elemosynam dandam pauperi indigenti quando penitens talis est, vt possit elemosynam facere? aut liceat iniungere, vt carcerem vitum probum, ac sanctum, qui in carcere detinetur in summa angustia, impeditus, ne interim transeat ad iucundissimam vitam sibi suis meritis debitam, soluto lytro redimat, & liberet? Nemo proculdubio negabit illud esse opus dignum, quod iniungatur, & assumatur pro satisfactione Sacramenti. Atqui suffragium oblatum pro anima indigenti, quæ in Purgatorio captiua detinetur, &c. elemosyna est collata indigenti, & lytrum est, quod datur. vt & carcerem liberetur, & transeat ad vitam iucundissimam patriæ Cœlestis sibi debita, ergo, nisi aliquid speciale obstet, opus illud misericordiae tale est, vt merito possit iniungi penitenti, & assumi ab illo in satisfactionem suorum peccatorum. Vnde mihi placeat quod docet Catechismus Romanus in fine de satisfactione, imponendam scilicet esse orationem pro defunctis, in qua includitur elemosyna acceptissima, & ipsi defuncti sic liberati orantur pro penitente. Quapropter, si nihil obstet, non video cur tanto zelo aliqui conentur exturbare hanc sententiam, & obloquantur contra eos, qui eam ad praxim reducunt.

3. Dicendum igitur quod non obstante quod Sacramenta ex se, & ex institutione sua instituta sint, vt profint suscipientibus, non verò aliis, & quod Confessarius tantum habeat ius in ordine ad salutem animæ confitentis; potest mandare, vt faciat aliquid quod profint non tantum animæ ipsius confitentis; sed quod etiam profint corpori pauperis, scilicet largiri ei elemosynam corporalem, quia corporalis elemosynæ largitio prodest etiam animæ penitentis conferentis illam ad meritum, & satisfactionem, & ad hoc mandandum ius habet Confessarius; quia est actio seruans ad salutem, & satisfactionem pro peccatis confitentis; ergo etiam non obstante quod Sacramenta ex se ordinantur, vt profint suscipientibus, non verò, vt profint aliis, & quod Confessarius tantum habeat ius in ordine ad salutem animæ confitentis, poterit mandare, vt faciat aliquid quod profint non tantum animæ ipsius confitentis, sed quod etiam profint animæ pauperis indigentis in Purgatorio, & ad hoc etiam mandandum ius habebit, & quia est actio seruans ad salutem, & satisfactionem pro peccatis confitentis. Cæteras rationes videbis apud Dicaill. *vbi supra*, qui etiam respondet ad omnia argumenta P. Bordoni, qui sententia Sancij, P. Mendo, & aliorum adhæsit.

4. Nota hic obiter me alibi obseruasse aliquos Doctores asserere excusari sapius Confessarios imponentes leues penitentias in confessionibus ratione illius claufulæ, *Passio Domini nostri &c.* Et hanc sententiam inuenio nouissimè etiam docere Andr. Mendo in *Bullam Cruciate, disputat. 23. cap. 12. numer. 125.* vbi sic ait: Itaque essentia absolutionis consistit in his verbis, *Absoluo te*, per quæ quis à censuris, & peccatis absolutus manet. Laudabile autem est, & æquum, vt communi forma; *Miserere tuus, &c. Dominus noster Iesus Christus, &c. Passio Domini nostri, &c.* Nisi forte assidue quis confiteatur, maxime si nuper confessus, iterum redeat, vt aliquid peccatum omisissum exponat, tunc enim vt praxis fert, sat est dicere; *Ego te absoluo à peccatis tuis. In nomine, &c.* Expediat tamen semper adiungere, *Passio Domini nostri, &c.* per hæc namque verba applicentur in satisfactionem omnia opera bo-

na penitentis. In quo duo sunt commoda, alterum, vt penitens plus satisfaciatur pro peccatis, medijs suis bonis operibus, quam aliàs esset satisfactorius, si ea opera loco etiam penitentia Sacramentalis ex intentione Confessarij apponantur; alterum posse minui penitentiam, quæ apponitur, vel saltem Confessarium non debere scrupulis pungi, vtrum sufficientem imposuerit satisfactionem, necne? Ita ille. Sed circa præsentem questionem vide Dicaillum *vbi infra dub. 3. per totam.*

5. Nota secundò, me alibi probabiliter cum multis alijs docuisse, penitentem posse commutare penitentiam impostam à Confessario in melius; Et ita etiam docet nouissimè Ioannes Caramuel in *Theol. Fundamentali fundament. 66. n. 1293.*

6. Nota tertio, quod mihi displicet id quod asserit Ochagatia de Sacrament. tractat. vltim. de Penitentia, quæst. 8. tunc dilationem penitentia gravis esse nimiam, quando differitur post tertium diem ab imposta penitentia; mitius tamen Hurtado, & alij putant eam solam dilationem non esse nimiam; imò nec vltra octauum diem; maxime quando præstanda non facit executioni mandatur, vt si flagella, seu disciplina imponatur ei, qui domi suæ vix habet locum clam cæteris, vt id possit facere, debetque res disponere, vt tandem alibi fieri possit. Addunt tamen limitationem, nisi quando res in penitentiam iniuncta, esset valde grauis, & posset commode impleri; merito tamen id totum tandem relinquunt iudicio prudentum, nec enim ex sola grauitate, quidquid illi dicant, sit, vt dilatio minor esse debeat, quin potius voluntas Confessarij non præscriptis temporis sæpè censi potest non adeo strictè rem grauem præcipere, vt quo grauior sit cæteris paribus, censeatur minore dilatione indulgere. Sed ego alibi si non fuerit præfixum tempus à Confessario, obseruauit, Fagundez docere penitentem posse differre penitentiam vsque ad annum; sed nouissimè non approbat hanc sententiam Dicaillus de Sacrament. tom. 2. tract. 8. dist. 14. dub. 4. n. 65. Verum illam sequitur Antonius Elcobar, & alij à me alibi adducti.

Alibi infra in Ref. 28. & in alijs eius primæ not.

Sup. hoc infra in Ref. 46 & in alijs eius primæ annot.

Alibi infra in Ref. 44 §. Sed ego, & in alijs eius an. not.

RESOL. XIX.

An Confessarius possit imponere penitentiam, vt si quis committeret tale peccatum, soluat statim elemosynam pauperibus, vel confiteatur, aut communiceat Dominica sequenti, &c. Ex part. 1. o. tract. 13. & Miscell. 3. Resol. 48.

§. 1. Prima opinio negat. Ita Sanchez in *Summa, tom. 1. lib. 3. cap. 5. num. 16. & 17.* vbi ait: Deducitur quando neganda sit absolutio affectus prædicta iurandi consuetudine. Quod tantum contingit, quando ea est iuxta dicta, mortalis, nec est firmum eius corrigendæ propositum; sicut contingit in alijs peccatis mortalibus. Quod multò fortius est in hac consuetudine obseruandum, eo quod quasi in alteram naturam transeat, & consistat in peccato oris, quod facilius committitur, & difficilius euellitur. At existenti eo proposito non est deneganda absolutio, & circa illud est habenda fides ipsi penitenti, sicut in alijs, quæ pro se, & contra se dicit. Tenetur quoque vt absolutionis capax sit, externas occasiones quæ morale ac proximam illius consuetudinis iurandi periculum illi afferunt, euitare, si id absque magno incommodo possit. Sicut de alijs proximis peccandi occasionibus tradunt Doctores communiter. * Quod si sæpè proposuit emendam, nec id fecit, dubium est an teneatur penitens ad aliquam penam, vel remedium acceptanda iudicio Confessoris, qualia sunt

Sup. doctrina huius textus latè supra in tr. 4. Ref. 26. à principio, in Resol. 27. etiam à principio, & in Ref. 38. à §. Sed difficultas, & infra in tr. 7. Ref. 125 à lin. 5. & in fine §. Vnde, & §. vlt.

* Sup hoc in Refol. 1. not. præteritæ §. Quoad secundum, & in Resol. 2. §. Notandum est, & supra in Ref. 3 §. vlt.

frequentius fateri, aliquam breuem orationem recitare, aliquam elemosynam largiri, pro singulis iuramentis temerariis, aut alia huiusmodi. Sotus de *Iuramentorum abusu*, c. 12. absolute, & indistincte ait non teneri in rigore penam aliquam acceptare, si in ea temeraria iuramenta reincident, quauis id consilium saluberrimum sit. Quia aliis peccatis id imponi nequit, nec iure aliquo probatur id speciale esse in hac consuetudine. Ita Sanchez.

2. Secunda opinio affirmat. Ita Suarez de *Religione*, tom. 2. lib. 3. de *Iuram.* cap. 8. num. 7. sic asserens: Deinde si sapius proposuit emendari, & non fecit, adhibenda sunt remedia conuenientia quæ ipse tenebitur acceptare iudicio Confessoris, qualia sunt frequentius confiteri, aliquam elemosynam, vel orationem breuem facere pro singulis iuramentis temerè prolatis, vel similia. Denique si hæc non sufficerent, interdum erit uile differe absolutionem per aliquot dies, in quibus cogatur attentius vigilare, & contrariam consuetudinem aliquo modo inchoare. Hæc Suarez.

3. Tertia opinio firmat Confessarium non debere tales penitentias imponere: sed si penitens acceptet, debere illam adimplere. Ita Martinus de San Ioseph in *Moni. Confess.* tom. 1. lib. 1. tract. 27. de *Penitentia* n. 12. ubi sic ait: *No hazen bien los Confesores, que quando sus penitentes tienen costumbre de cometer algun pecado, v.g. de preiurar se, ò de poluciones, les imponen penitencias, de que cada vez que boluieren al pecado, den tanto de limosna, ò ayunen, &c. porque el Confesor no es juez, ni Medico de los pecados, que estan por cometer; ni está obligado el penitente à complir estas penitencias como ponga otros medios para salir de los pecados. Mi parecer, es que no es buen consejo imponer estas penitencias; pudiendose remediar por otra via el penitente: pero despues de impuestas, y acatadas aurà obligacion de complirlas. La razon es, que el Confesor es Medico, y como tal puede aplicar remedios con que dexa firme la salud, y aun está obligado en ello.* Ita ille.

4. Sed ut verum fatear absolute mihi placet opinio Suarez affirmatiua; posse videlicet Confessarium tales penitentias imponere; & ita nouissimè docet Baucius in *Miscellan.* tom. 2. *Opusc.* 1. q. 180. charitas exposcit, ut Confessarius non solum euitet peccata presentia media absolute; sed etiam peccata futura medio remedio preseruatuo: nam Confessarius non solum est Iudex, sed etiam est Medicus spiritualis Animarum; & Medicus sicut applicat Medicamenta corporalia infirmo, ac conualescenti, ne incidat in eandem aggritudinem; ita Medicus spiritualis, qui est Confessarius, debet applicare remedia, ne penitens in idem peccatum læpius à se commissum sine emendatione labatur. Hanc etiam sententiam præter Suarez, & Baucium, tenet etiam doctus Pater Leandrus de Sacram. tom. 1. tr. 5. disp. 9. q. 30. qui ex Frias, & Gersone Cancellario Parisiensi firmat posse Confessarium aliquando dare penitentiam de non peccando tali, vel tali crimine, per certum tempus futurum, sub pena aliqua, vel pecuniaria, vel corporali efficaciter soluenda, aut sub debito redeundi ad Confessionem, infra biduum, post perpetrationem delicti. Ita ille & ita sapius obseruatur in praxi à piis & doctis Confessariis: non grauabor hic apponere verba Magistri Texeda tom. 2. lib. 3. tr. 2. contr. 5. n. 214. ubi sic ait: *Difficultas est an penitens, qui sæpe proposuit emendam, & tamen nunquam emendatus est, teneatur acceptare aliquam penam, vel remedium à Confessario impostum, v.g. crebram confessionem, aliquam elemosynam elargiendam pro singulis iuramentis, aut talem orationem recitandam,*

Sup. hoc in
Resolutionibus
anon.
secundæ
huius Ref.

&c. & in propriis terminis Sanchez, tom. 1. lib. 3. c. 1. num. 17. affirmat, affectum prædicta iurandi consuetudine non teneri in rigore penam aliquam acceptare, etiam si in eam temerariam iuramenti consuetudinem reincident, & reddit rationem, quia in aliis peccatis id imponi nequit, nec iure aliquo probatur id speciale esse in hac consuetudine. Ceterum non video qua ratione is auctor ausus sit id asserere & prædictam doctrinam typis mandare, quia quilibet peccator tenetur iure diuino penitentiam agere de suis peccatis, atque ad eodem iure tenetur auferre impedimentum, quo possit saluterum remedium, & medicinam conuenientem querere, quibus possit illis obstaré, ut ex statu infelicissimo culpe, transeat ad statum felicissimum gratiæ, & amicitie Dei: sed ista remedia, quæ Confessor iudicauerit attempta penitentis consuetudine, & eius inclinatione, & viuendi modo, sunt reuera ad id opus magis apta, & conuenientiora; ergo tenetur illa acceptare. Secundo, quia infirmus tenetur iure naturali uti medicamentis à perito Medico sibi applicatis propter conseruandam vitam, præcipue quando extreme indiget; ergo peccator tenetur uti remediis applicatis à Medico salutis, cum sit in extrema necessitate propter acquirendam vitam æternam: Ostendit consequentiam, quia eadem prorsus est utriusque ratio, alias ageret contra charitatem, qua tenetur seipsum diligere, quod est mortale contra præceptum diuinum: Huc uelque Texeda, poterat tamen cum viro doctissimo magis blandè se habere.

5. Et sciat Lector opinionem Sanchez acriter sustinere inclytum Theologum Stephanum Fagundez in *Decal.* tom. 1. præcept. 2. lib. 2. c. 8. n. 21. cuius verba hæc sunt: *Dubitant aliqui Doctores, an teneatur penitens in Confessione acceptare aliquam penam, vel afflictionem veluti remedium impostum ad tollendam prauam consuetudinem iurandi, aut blasphemandi, qua laborat. Affirmat Suarez, lib. 3. de Iuramento, cap. 8. num. 7. nullam tamen rationem pro se affert, nullum fundamentum; illius tamen fundamentum esse potest, quia vnusquisque tenetur ex iure diuino, & naturali procurare remedium, ne amicitiam cum Deo amitiat, & consequenter illud acceptare cum à Medico spirituali offertur. Negant melius Sotus, de *Iuram. abusu*, c. 12. & Sanchez tom. 2. *Decalogi*, lib. 3. cap. 5. num. 17. Primo, quia pro praua consuetudine in aliis peccatis hæc pena imponi nequit, ita ut illius acceptatio obliget sub mortali; nec ratio, quæ affertur pro Suarez, aliquid conuincit, quia aliqui sequeretur teneri eos, qui hac praua consuetudine laborant, simile remedium sub mortali acceptare, non solum à Confessariis, sed etiam ab aliis viris prudentibus impostum aut oblatum; & nouum admitterent peccatum, nisi illud acceptent. Sufficit ergo quod iure diuino teneantur ipsi gratiam cum Deo conseruare, non tamen opus est, ut illos obligemus sub mortali ad acceptandum remedium, ac remedium à nobis oblatum, ut gratiam Dei conseruent. Ita Fagundez. Non debet igitur Texeda contra Sanchez tam rigide insurgere, cum eius opinio sit probabilis: licet ego, ut dixi, sententiæ Patris Suarez, & Texeda adhaream.*

RESOL. XX.

Si quis habuit penitentiam dicendis singulis sextis Feriis Litanias, quaestum est, an teneatur ad preces & orationes subsequentes, vel an teneatur adire Confessarium, ut se magis explicet? Idem dicendum est, si quis uouit recitare Litanias, vel si aliud votum fuisset cõmutatum in recitandis, ubi